

РОЛЬ СПОРТУ І ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ПІД ЧАС ВІЙНИ ТА У ВІДНОВЛЕННІ УКРАЇНИ

Борейко Н.Ю., Азаренкова Л.Л.

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», Україна, м. Харків, 659950@ukr.net lubovaza@gmail.com,

Анотація: дослідження спрямоване на визначення ролі спорту і фізичної культури в сучасному світі. Зроблено аналіз факторів, які впливають на розвиток українського спорту під час війни. Визначено основні напрямки подальшого розвитку спорту і фізичної культури для відновлення України.

Ключові слова: спорт, Українці, здорова нація, відновлення і розвиток спорту

Вступ. Розвиток фізичної культури і спорту, на протязі усього його існування, напряму пов’язано з історичним розвитком суспільства. Безумовно, спорт – провідне явище культурного життя в будь-якій державі.

Зараз, лютий 2023 року, вже рік коли відбувається страшна, кривава, жорстока війна за свободу, незалежність та існування України, руйнуються не лише будинки і гинуть люди, а знищується культура і цінності мирного життя, в тому числі спорту і фізичної культури. Для Перемоги і відновлення України важливо створювати передумови збереження української нації.

Мета дослідження визначити основні напрямки розвитку спорту і фізичної культури для Перемоги України у війні та у подальшому її відновлення.

Результати дослідження та їх обговорення. За допомогою спорту люди розширюють свої кордони досконалості, проявляють свої потенціальні можливості, реалізуються в житті. Саме спорт в світі став мирною альтернативою прояву сили і визначення переможців. Як визначають В.В. Бугуйчук і Ю.В. Макєшина «Спорт здатний істотно полегшувати встановлення контактів між різними націями і народами, він володіє безмежними комунікативними можливостями. Спорт легко долає так звані «мовні» бар’єри. Він є зрозумілим всім

і тому здатний покращити взаєморозуміння, співробітництво між народами незалежно від раси, кольору шкіри і віросповідання, ідеологічних поглядів» [1]. Людина в спортивних змаганнях проявляє бажання досягати перемоги, мирним шляхом, за чіткими правилами бороти суперника і себе (це вимагає найвищого прояву фізичних і моральних зусиль від самого спортсмена) з метою досягнення найвищих результатів. В сучасному спорті задіяна велика кількість людей і він стає засобом розвитку держави і інструментом покращення життя окремої людини. В Україні з давних часів приділяється велика увага спорту і фізичній культурі. Це підтверджує велика кількість видатних тренерів і спортсменів Українців (Валерій Лобановський, Світлана Саїдова, Олександр і Ніна Кожухи, Яна Клочкова, Володимир і Віталій Кличко, Сергій Бубка, Андрій Шевченко, Олексій Баркалов і це список можна дуже довго продовжувати), які внесли величезний вклад в розвиток світового спорту.

Незважаючи на проблеми, які супроводжували спорт в Україні, він постійно розвивався. Але 24 лютого 2022 року все в Україні змінилось – життя кожного українця змінилось назавжди, через широкомасштабне озброєне вторгнення росії, спорт і фізична культура руйнуються, відбувається цинічне жорстоке вбивства мирних людей, руйнування лікарень, навчальних та спортивних споруд (тільки в Харкові зруйновані навчальні і спортивні комплекси НТУ «ХП», ХАІ, ХНУМГ імені О.М. Бекетова, ХНПУ імені Г.С. Сковороди, спортивний комплекс «Локомотив», «Акварена»), і через війну неможливо безпечно жити і продовжувати заняття руховою активністю, спортом.

Внаслідок війни велика кількість людей покинули свої домівки і стали внутрішньо переміщеними особами або виїхали за кордон і не можуть вести зараз спортивну діяльність, яку вели у мирний час. Через постійні обстріли та руйнування інфраструктури унеможливлено проведення фізкультурно-оздоровчих заходів в місцях масового відпочинку, проживання та роботи, проведення занять обраними видами рухової активності та спортом в гуртках та секціях, а також це спричинило порушення навчально-тренувального процесу з підготовки спортсменів до найважливіших стартів. Багато спортсменів і тренерів вступили до

лав Збройних Сил України, Національної гвардії та територіальної оборони і сьогодні знаходяться поза навчально-тренувальним процесом, серед них є загиблі і полонені. За цей рік скасовано та не проведено понад 500 запланованих всеукраїнських змагань і 100 міжнародних спортивних змагань на території України. Через війну населення знаходиться в небезпеці в стані постійного стресу.

Спорт і фізична культура в Україні в таких умовах мають мету – формування незламної, фізично активної і здорової Української нації і повинні бути пріоритетними напрямками гуманітарної політики України в подальшому.

Необхідно використовувати спорт та фізичну культуру, як засіб забезпечення психологічно стабільного стану людей та зниження рівня тривожності серед дітей, молоді та дорослого населення та забезпечення життєво-необхідної рухової активності. Під час війни, це можливо забезпечити завдяки впровадженню нових форм організації фізичної активності і спортивних тренувань онлайн, а також через розповсюдження корисної, мотиваційної інформації (відеороліки, фото, презентації, публікації) про важливість рухової активності та спорт і через публікації їх в соціальних мережах. Також, дуже важливо залучити спорт, як частину справедливої політики долучитись до супротиву воєнної агресії через тиск на спортивну спільноту агресора – російських та білоруських спортсменів та тренерів і відсторонення росії та білорусії від спортивного руху, переш за все, бойкотування їх участі в Олімпійських Іграх 2024 року в Парижі, та всіх інших міжнародних змагань.

І, найголовніше, через спорт і фізичну культуру, як складову культури суспільства, необхідно забезпечувати розвиток в українцях національної свідомості, формувати почуття патріотизму на засадах духовності та моральності, популяризації духовно-культурної спадщини Українського народу, соціальної активності та відповідальності, готовності до виконання обов'язку із захисту незалежності та територіальної цілісності України, сповідування європейських цінностей. Українці – нація незламних, мають довгу історію боротьби за свою Свободу і Незалежність. Як, пише Альона Шкрум у фейсбуці, «Характер української нації народжувався віками і увібрав у себе дух свободи, жагу до

справедливості, взаємтурботу, незламний залізний характер та доброту. За останні роки, пройшовши через Майдани і війну, ми вперше за довгий-довгий час додали до цих рис українців – гордість за свою країну та своїх громадян, патріотизм та віру у свої сили». Жорстока боротьба триває, і зараз, наші доблесні воїни ЗСУ протистоять загарбницької армії росії і проявляють незламність, виборюючи своє право на існування України, на її Незалежність, свободу і право обирати своє майбутнє. Ми вже пройшли частину шляху, сотні тисяч українців та наших предків віддали життя за те, щоб наблизити нашу з вами перемогу. І Україна Переможе. І наші діти, наші спортсмени будуть змагатись на мирних змаганнях, виборювати перемогу за чесними правилами, і Прапор України, і Гімн України будуть лунати на спортивних аренах усього цивілізованого світу.

Зараз освіта і спорт в Україні, незважаючи на складні умови війни, виконують свої виховні, освітні, оздоровчі функції, це відбувається через різні форми (дистанційні, онлайн, офлайн) організації навчально-тренувального процесу. Але, вже незабаром для відновлення і розвитку України необхідно буде ставити акценти держави на забезпечення розвитку фізичної культури і спорту.

Фізична культура і спорт – це дуже потужна сфера для забезпечення здорового, працездатного, обороно-спроможного потенціалу держави і дуже важливо використати цей потенціал.

Можна виокремити основні напрями гуманітарної політики держави, які забезпечать розвиток фізичної культури і спорту для відновлення України: 1) розробки стратегії розширення сфери фізичної культури і спорту в освітньому, виховному (!національно-патріотичному) та оздоровчому напрямку, 2) потужна інформаційна державна компанія з реклами здорового способу життя, занять фізичною культурою і спортом, 3) створення умов для задоволення потреб населення в заняттях фізичною культурою і спортом та фізкультурно-оздоровчих послугах (збільшення занять фізичною культурою в освітніх закладах, збільшення спортивних комплексів, спеціалізованих фізкультурно-спортивних центрів, спортивних майданчиків, зон відпочинку, що забезпечать виконання рекомендованого рухового режиму) 4) акцент на підготовку кваліфікованих кадрів

в сфері фізичної культури і спорту, 5) створення в Україні традицій здорової людини, сім’ї, нації, 6) подальше розширення міжнародних спортивних зв’язків.

Висновки: 1) Українська нація – є прикладом незламності для усього світу. Україна вистояла! Для остаточної перемоги України необхідні незламний духа, віра, єдність і боротьба кожного українця за свою Батьківщину.

2) Війна вбиває тисячі і калічить мільйонний людей в Україні. Необхідні дієві засоби відновлення фізичного, емоційного і морального стану дітей, молоді, військових і всього населення України. Фізична культура і спорт повинні стати цим засобом.

3) Створюючи умови для розвитку фізичної культури і спорту країна забезпечує здорову і незламну націю, яка є запорукою її майбутнього розвитку.

Слава Україні!

Список джерел інформації:

1. Бугуйчук В.В., Макешина Ю.В. (2009). *Спорт і особа в сучасній культурі України (теоретичний аспект)*. Гуманітарний журнал. № 3-4 С.113-118. URI: <https://core.ac.uk/download/pdf/48399394.pdf>